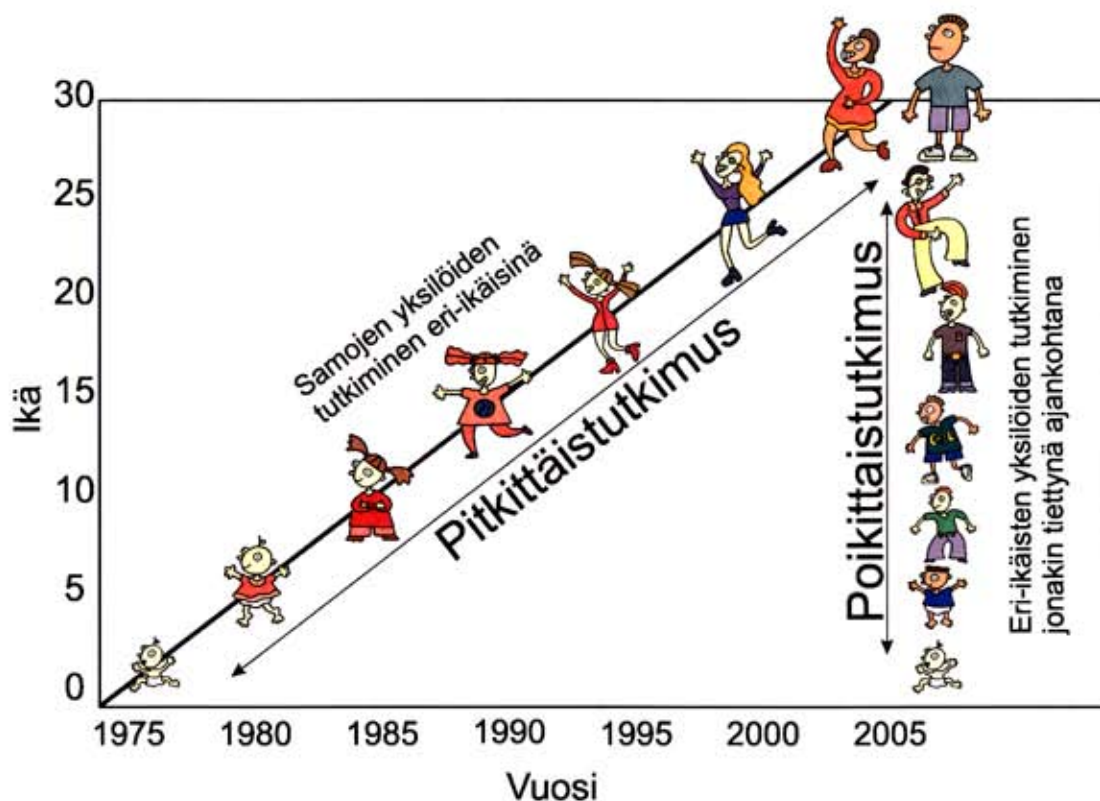

Enintään 6 tehtävään saa vastata. Tehtävät arvostellaan pistein 0–6, paitsi muita vaativimmat, +:lla merkityt jokeritehtävät, jotka arvostellaan pistein 0–9. Moniosaisissa, esimerkiksi a-, b- ja c-kohdan sisältävissä tehtävissä voidaan erikseen ilmoittaa eri alakohtien enimmäispistemäärät.

1. Pohdi lukio-opiskeluun liittyvien esimerkkien avulla, millainen on hyvä oppimisympäristö.
2. Mikä merkitys leikillä on lapsen kehitykselle?
3. Oheisessa kuviossa havainnollistetaan poikittais- ja pitkäikäistutkimusta. Vertaile näiden kahden tutkimusasetelman vahvuuksia ja heikkouksia kehityspsykologisessa tutkimuksessa.

Mukailtu teoksesta Cole, M., Cole, S. R. & Lightfoot, C. (2005), *The development of children*. Fifth edition. New York: Worth.

4. Monet taidot, kuten urheilu, jonkin instrumentin soittaminen, autolla ajo tai tanssiminen, ovat monimutkaisia ja edellyttävät usean asian tekemistä yhtäaikaisesti. Esittele yksi vapaasti valitsemasi harrastus tai arkielämän taito, jossa on yhtäaikaista tehtävää useita asioita. Erittele psykologian tietoihin nojaten, miten ja mistä syistä taituri eli pitkälle edennyt henkilö suoriutuu kyseisestä toiminnasta aloittelijaa paremmin.

5. Selosta psykologisen tiedon pohjalta, miten sosiaalinen ja kulttuurinen ympäristö vaikuttavat tunteiden säätelyyn ja ilmaisuun.
6. Nuorten uranvalintaan liittyy monia ongelmia ja ratkaistavia kysymyksiä. Valitse yksi alla olevista käsitteistä ja tarkastele nuoren uranvalintatilannetta sen antamasta näkökulmasta.
 - selviytymisodotukset
 - motiiviristiriidat
 - minäkäsitys
7. Ohessa on koulukiusaamista ja -väkivaltaa käsittelevän artikkelin lopputiivistelmä. Arvioi tekstin ja muun psykologisen tiedon perusteella, miten toimivia koulukiusaamisen käsittely- ja ehkäisykeinoja ovat
 - a) asiasta vaikeneminen ja (3 p.)
 - b) kiusaajien rankaiseminen. (3 p.)

”Kouluväkivalta on varsin yleinen ja monimuotoinen ongelmavyöhyke, joka liittyy yleiseen väkivallan ongelmaan yhteiskunnassa. Siihen on puututtava sekä yksilön että yhteiskunnan vuoksi. Ala-asteella ohjelmien vaikutus voi olla tehokkaampi kuin yläasteella. Vaikka ei voida sanoa, mikä on paras käytäntö koulukiusaamisen ehkäisyssä, on tärkeää, että jokainen koulu tuntee ongelman ja laatii tarpeitansa vastaavan ohjelman sen ennaltaehkäisemiseksi osana koulun normaalia toimintaa ja kehittämistä. Ehkäisyohjelman suunnittelu koko koulu yhteisön, oppilaitten ja mahdollisuuksien mukaan myös heidän vanhempiansa ja asiantuntijoiden välisenä yhteistyönä, johon kaikki osapuolet sitoutuvat, luo pohjaa myös toiminnalle yhteiskunnassa demokraattisten pelisääntöjen mukaan.

Kouluväkivallan ennaltaehkäisyssä erilliset ohjelmat tai pelkästään kiusaajiin ja uhreihin kohdistetut toimenpiteet eivät riitä. Tarvitaan koko koulu yhteisöä koskevia toimenpiteitä, joita on päädytty suosittamaan myös tutkimuksissa, jotka ovat koskeneet tietyille ongelmaryhmille tarkoitettuja ohjelmia. Kaikkiin oppilaisiin kohdistuvat toimet, joita voidaan tarpeen mukaan täydentää erityisryhmiä koskevilla toimenpiteillä, ovat perusteltuja myös siksi, että itse asiassa kiusaaminen koskee kaikkia oppilaita eri osallistumisroolien kautta ja jokainen on osaltaan siitä vastuussa ja voi siihen vaikuttaa.

Kouluväkivallassa painopiste tulee asettaa primääriehkäisyyn ja tarkastella asiaa laajasta näkökulmasta, mukaan lukien sellaisten koulutuspoliittisten toimien vaikutus kuten syrjäytymisen ehkäisy, kaikkien koulumenestyksen turvaaminen, tilan antaminen tunteille ja eräänä keskeisenä kysymyksenä sukupuolten välinen tasa-arvo. Suvaitsevaisuuden ja demokraattisten pelisääntöjen soveltaminen on välttämätöntä, samoin opettajien valmiuksien ja erityisesti luokan johtamistaitojen kehittäminen.”

Lähde: Savolainen, Kaisa (2005), *Kouluväkivallan ennaltaehkäisyssä laajaan näkökulmaan. Psykologia*, 4, 370–383. Tekstistä on poistettu tekstin sisäiset lähdeviitteet.

8. Yhteiskunnallisesti ja inhimillisesti merkittävässä tutkimuksissa on usein eettisesti herkkiä näkökohtia. Tutkija Harry Harlow osoitti apinoilla tehtyjen kokeellisten tutkimusten avulla, että läheiset suhteet ovat elintärkeitä ja että niiden laadulla on ratkaiseva merkitys seksuaalisen, emotionaalisen ja sosiaalisen kehityksen kannalta. Koesarjassa apinanpoikasia kohdeltiin huonosti ja tämän kohtelun takia niistä tuli pelokkaita ja ahdistuneita. Täydellisen sosiaalisen eristyksen tuloksena oli vakavia tunne-elämän ja sosiaalisten taitojen häiriöitä. Pohdi näihin kokeellisiin tutkimuksiin liittyviä tutkimuseettisiä ongelmia.

- +9. Millä perusteilla voidaan väittää, että aivot ja psyykkiset toiminnot ovat yhteydessä toisiinsa?

- +10. Tahdonvapaus on paljon pohdittu kysymys arjessa, filosofiassa ja psykologiassa. Pohdi psykologiaan nojaten, mitkä psykologiset tekijät rajoittavat ja mitkä edistävät yksilön valintojen vapautta.